

All The King's Men...

anarhija/ blok 45
PORODIČNA BIBLIOTEKA

Situacionistička internacionala

ALL THE KING'S MEN

I NEKA RAZJAŠNENJA U VEZI S TEKSTOM „SVI KRALJEVI LJUDI“

1963–1964.

„All the King's Men“ (Guy Debord i Raoul Vaneigem), *Internationale situationniste*, br. 8, januar 1963. Časopis *Gradac* (Čačak) br. 164-165-166, *Situacionistička internacionala*, izbor tekstova, 2008, str. 153–156. Preveli: Miodrag Marković (2008) i Aleksa Golijanin (2008, 2017).

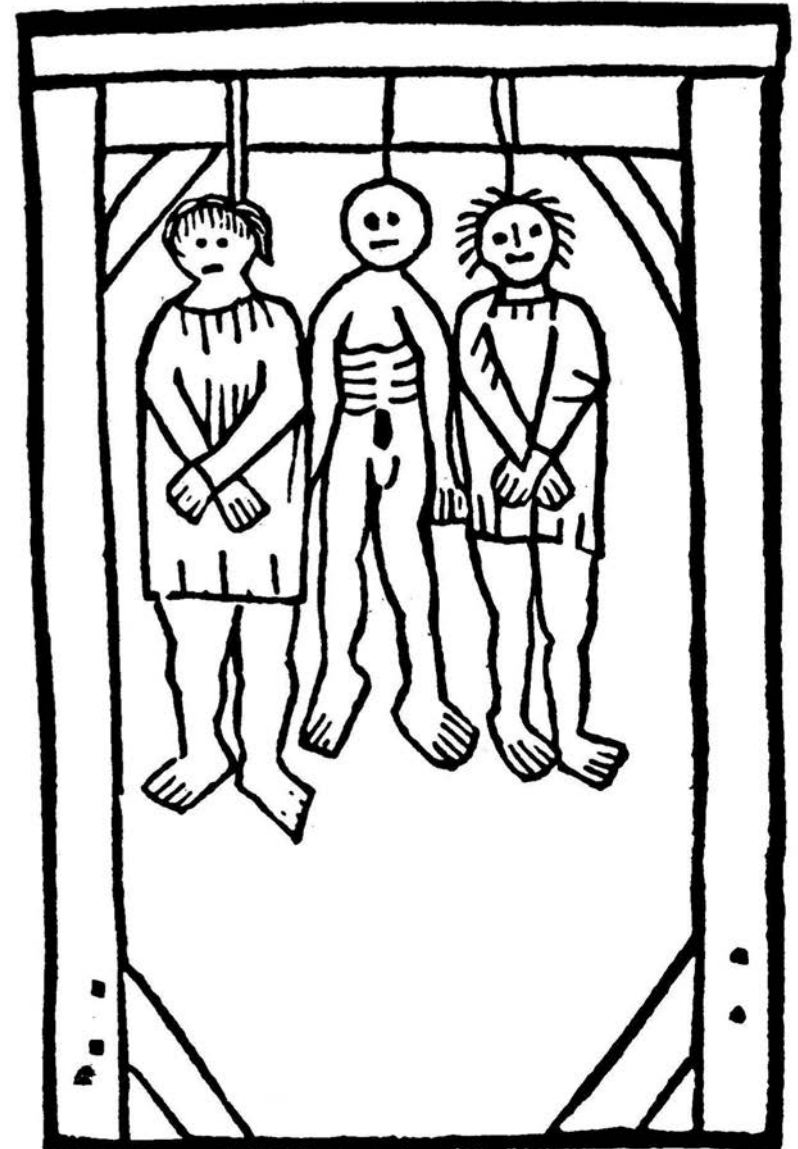
Guy Debord, „Précisions sur 'Tous les hommes du roi'“, 1964, *Oeuvres*, Gallimard, 2006, str. 620–622. Preveo AG, 2017.

aleksa.golijanin@gmail.com

<http://anarhija-blok45.net1zen.com>

ZAJEDNIČKA ARHIVA

<http://anarhisticka-biblioteka.net>

Opozicioni front je zapravo mnogo širi i daleko radikalniji. On se protivi svakoj jednosmernoj „komunikaciji“, bilo u klasičnoj formi umetnosti, bilo u modernoj formi informatike. On se zalaže za uspostavljanje komunikacije koja će ukinuti svaku odvojenu vlast. Tamo gde postoji komunikacija, nema države.

Vlast živi od krađe. Ona ništa ne stvara, ona preuzima. Kada bi ona odredila značenje reči, više ne bi bilo poezije, već samo korisnih „informacija“. Opozicija ne bi mogla da se izrazi kroz jezik, svaki vid otpora bio bi neverbalan, čisto letristički. Šta je drugo poezija, ako ne revolucionarni trenutak sâmog jezika, koji se kao takav ne može razdvojiti od revolucionarnih trenutaka istorije i od istorije ličnog života?

Épitaphe dudit Villon
freres humains qui apres nos' dures
Navez les cuers contre nos' endurecis
Car se pitié de nos' pouvez avez
Dieu en aura plusost de vous mercis
Dous nous hoies ep'ataches enq' sip
Duit de la char q' trop auos nourrie
Il est pieca deuouree et pourrie
et nos' os deuende cédres a poullie
De nostre mal personne ne se'rie
Mais piece-dieu que tous nous bucil
se absoullie g iiii.

NA KORICAMA: Ilustracija iz zbirke Vijonove poezije (1431–1463?), *Le Testament: La ballade des pendus*, za pesmu „Épitaphe de François Villon (ou La Ballade des pendus)“ (Epitaf Fransoa Vijona ili Balada o obešenima), iz izdanja iz 1489 (Pierre Levet, Paris). Debor se ponekad predstavljao kao Dekajo: Colin des Cayeaux, lopov i razbojnik, Vijonov saputnik (datum rodena nepoznat, verovatno obešen 1460. ili 1461).

LETRISTIČKA I SITUACIONISTIČKA INTERNACIONALA

ANARHISTIČKA BIBLIOTEKA

anarhisticka-biblioteka.net/category/author/letristicka-internacionala
anarhisticka-biblioteka.net/category/topic/situacionizam

PORODIČNA BIBLIOTEKA

anarhija-blok45.net1zen.com

SITUATIONIST INTERNATIONAL ONLINE (najveća arhiva):
www.cddc.vt.edu/sionline/index.html

NOT BORED

notbored.org

A SITUATIONIST BOOK COLLECTOR'S BLOG (dokumenti i originalna izdanja):
situationnisteblog.wordpress.com

DEBORDIANA (FR)

debordiana.chez.com/debordiana.htm

SVI BROJEVI SI (1–12)

www.larevuedesressources.org/internationale-situationniste-integrale-des-12-numeros-de-la-revue-parus-entre-1958-et-2548.html

www.mai68.org/textes/IS_Revue-Internationale-Situationniste/IS/i-situationniste.blogspot.com/index.html

ALL THE KING'S MEN

Situacionistička internacionala (1963)

Neka razjašnjenja u vezi s tekstom

„Svi kraljevi ljudi“

Gi Debor (1964)

internationale situationniste

Bulletin central édité par les sections de l'internationale situationniste

Numéro 8 — Janvier 1962
Directeur : G. D. Debord
Rédaction : 8, R. 17-06 Paris

8

● ALL THE KING'S MEN

Le problème du langage est au centre de toutes les luttes pour l'abolition ou le maintien de l'aliénation présente; inséparable de l'ensemble du terrain de ces luttes. Nous vivons dans le langage comme dans l'air vicié. Contrairement à ce qu'estiment les gens d'esprit, les mots ne jouent pas. Ils ne font pas l'amour, comme le croyait Breton, sauf en rêve. Les mots *travaillent*, pour le compte de l'organisation dominante de la vie. Et cependant, ils ne sont pas robotisés; pour le malheur des théoriciens de l'information, les mots ne sont pas eux-mêmes « informationnistes »; des forces se manifestent en eux, qui peuvent déjouer les calculs. Les mots coexistent avec le pouvoir dans un rapport analogue à celui que les prolétaires (au sens classique aussi bien qu'au sens moderne de ce terme) peuvent entretenir avec le pouvoir. Employés *presque*

tout le temps, utilisés à plein temps, à plein sens et à plein non-sens, ils restent par quelque côté radicalement étrangers.

Le pouvoir donne seulement la fausse carte d'identité des mots; il leur impose un laisser-passer, détermine leur place dans la production (où certains font visiblement des heures supplémentaires); leur délivre en quelque sorte leur bulletin de paye. Reconnaissons le sérieux du Humpty-Dumpty de Lewis Carroll qui estime que toute la question, pour décider de l'emploi des mots, c'est « de savoir qui sera le maître; un point c'est tout ». Et lui, patron social en la matière, affirme qu'il paie double ceux qu'il emploie beaucoup. Comprenons aussi le phénomène d'*in-soumission des mots*, leur fuite, leur résistance ouverte, qui se manifeste dans toute l'écriture moderne (depuis

Guy Debord i Raoul Vaneigem, Pariz, 1962.

raspravama između specijalista: iznose se različite pozicije, ali suprotnosti se nikada ne izvode do kraja; one se učtivo zamagljuju; sve ide ka nekom neutralnom zaključku. Pravo razumevanje ne zanima nikog, zato što od njega tu nema nikakve koristi. Na put ka razumevanju našeg teksta ukazao je, međutim, jedan od sagovornika, koji je primetio: „To je, u isto vreme, manifest i primer onoga što manifest nastoji da postigne. On se mora prihvatiti ili u vlastitim okvirima ili nikako.“

Izvedimo zaključak o ovoj stvari: pretpostavlja se da neke teškoće u debati o ovom tekstu potiču od prevoda Dejva Arnota. Verujem da je prevod dobar. Moram priznati da se i na francuskom ovaj tekst uglavnom smatra opskurnim. Mislim da je razlog tome neuobičajen stepen jasnoće koji uspeva da postigne. Neko ko ne može da, na metodološkom planu, shvati i podrži prividnu nelogičnost moje prethodne propozicije, sigurno ne može da shvati ni situacionističku teoriju. Niti, što je još ozbiljnije, da radi na preobražaju postojećih uslova našeg života.

Gi Debor, za časopis *Tamesis*,
jun ili juli 1964 (tekst je ostao neobjavljen).

All The King's Men

... ni svi kraljevi ljudi...¹

Problem jezika se nalazi u središtu svih borbi koje se vode između zagovornika postojećeg otuđenja i onih koji se zalažu za njegovo ukiđanje: on se ne može odvojiti od terena na kojem se odvijaju ti sukobi. U jeziku živimo kao u zagađenom vazduhu. Za razliku od onoga što misle neki ljudi od duha, reči se ne igraju. One ne vode ljubav, kako je to verovao Breton, izuzev možda u snovima. Reči *rade* i to u korist vladajuće organizacije života. A opet, nisu robotizovane; na veliku žalost teoretičara informacija, same reči nisu „informatičke“; u njima se manifestuju neke sile koje lako mogu da izigraju i najpreciznije proračune. Reči koegzistiraju s vlašću, one s njom uspostavljaju odnos sličan onom između vlasti i proletera (u klasičnom i modernom značenju tog pojma). Uposlene *skoro* sve vreme, neprestano izrabljivane (u svom punom značenju ili u celosti lišene značenja), one ipak delimično ostaju radikalno strane.

Vlast daje rečima samo lažne isprave; ona ih primorava da nose propusnice, određuje im mesto u proizvodnji (gde neke od njih očito rade prekovremeno) i isplaćuje im nadnice. Mora se priznati da nema

¹ Naslov teksta, u originalu na engleskom, potiče iz popularne engleske zagonetke za decu, *Humpty Dumpty*. „Humpty Dumpty sat on a wall, Humpty Dumpty had a great fall. All the king's horses and all the king's men, Couldn't put Humpty together again.“ Odgovor glasi: jaje. Hampti Dampiti (jaje) je sedeo na zidu i pao. I onda ga „ni svi kraljevi konji, ni svi kraljevi ljudi“ nisu mogli ponovo sastaviti. Luis Kerol uvodi Hamptija Dampitija u priči *Alisa u zemlji s one strane ogledala* (Lewis Carrol, Lewis Carroll, *Through the Looking-Glass, and What Alice Found There*, 1871); u postojećem prevodu Ivane Milankove (Nolit, Beograd, 1993), „Jajčić Ovalčić“, što ima veze s načinom na koji Hampti Dampiti objašnjava Alisi svoje ime (str. 93). (Prim. AG)

ničeg neozbiljnog u rečima Kerolovog Hamptija-Damptija, koji kaže da je u sporu oko načina korišćenja reči najvažnije „znati ko je gazda – to je sve“.² Kao društveno odgovorni poslodavac, on dodaje kako plaća dvostruko onim rečima koje koristi više od drugih. Fenomen *nepokornosti* reči, njihovo dezerterstvo i otvoreni otpor koji se manifestuju u celoj modernoj literaturi (od Bodlera, do dadaista i Džojisa), trebalo bi isto tako shvatiti kao simptom sveobuhvatne revolucionarne krize ovog društva.

Kontrolisan od vlasti, jezik uvek označava sve drugo samo ne autentični doživljaj. Upravo tu počiva mogućnost njegovog potpunog osporavanja. Zbrka u organizaciji jezika je poprimila takve razmere da se komunikacija koju vlast nameće razotkriva kao laž i prevara. Zame-tak kibernetike vlasti uzalud nastoji da jezik potčini mašinama kojima raspolaže, kako bi od informacije napravio jedin oblik komunikacije. Otpori se javljaju čak i na tom polju, tako da bismo elektronsku muziku s pravom mogli smatrati pokušajem (nesumnjivo dvosmislenim i ograničenog obima) da se odnos dominacije ukine i mašine iskoriste na dobrobit jezika. Opozicioni front je zapravo mnogo širi i daleko radikalniji. On se protivi svakoj jednosmernoj „komunikaciji“, bilo u klasičnoj formi umetnosti, bilo u modernoj formi informatike. On se zalaže za uspostavljanje komunikacije koja će ukinuti svaku odvojenu vlast. Tamo gde postoji komunikacija, nema države.

Vlast živi od krađe. Ona ništa ne stvara, ona preuzima. Kada bi ona određivala značenje reči, više ne bi bilo poezije, već samo korisnih „informacija“. Opozicija ne bi mogla da se izrazi kroz jezik, svaki vid otpora bio bi neverbalan, čisto letristički. Šta je drugo poezija, ako ne revolucionarni trenutak sâmog jezika, koji se kao

² Kod Kerola, nešto drugačije, u smislu, koja od reči treba da bude gazda: „Problem je jedino u tome – upleo se Jajčić Ovalčić – koja od njih treba da postane gospodar. Eto toliko!“ (Luis Kerol, *Alisa u svetu s one strane ogledala*, str. 99.) U originalu: „The question is, said Alice, 'whether you can make words mean so many different things.' The question is, said Humpty Dumpty, 'which is to be master – that's all.'“ Debor i Vanegem, autori teksta, verovatno su se držali samo francuskog prevoda: „... de savoir qui sera le maître, un point c'est tout (znati ko će biti gazda, to je sve)“.

Sigurnost koju uliva neka kulturna specijalizacija, koju određena epoha priznaje, izražava društvenu stabilnost koju vladajuće sile nastoje da održe. Društveni izbor u korist takve stabilnosti vrlo lako može pratiti prekomerni, gotovo automatski teoretski izbor u prilog ukupne stabilnosti. Specijalisti su toliko skloni da stabilnost svoje specijalizacije vide kao večnu, da zaboravljaju istoriju, čak i u analizi teksta koji je na najjasniji mogući način smešten u istorijsku perspektivu. Prigovor zbog našeg viđenja poezije Poupa i Drajdena⁵ uopšte ne mari za činjenicu da smo govorili o *modernoj* poeziji (to jest, o iščekavanju same poezije), tako što smo svemu pristupali iz ugla sadašnje epohe i opšte revolucije koju ta epoha nosi u sebi. Prema tome, zaista je neverovatno da se u našem tekstu vidi negacija revolucionarne dinamike unutar samog društva.

Pokušaji da se utvrdi koja je doza stare ideologije (kod SI) dominantna, da li je to marksizam ili anarhizam, potpuno je uzaludan posao, zato što takvo vaganje etiketa govori da se na te prevratničke sisteme iz devetnaestog veka gleda kao na danas usvojene doktrine, konačno zaokružene, kao na autonomne konstrukcije izvan istorije; i koje, treba i to primetiti, nikada nisu bile shvaćene. Ali, nema ničeg pogrešnijeg, radikalnije stranog suštinskom smislu našeg teksta od eklektičkog zaključka kako makar imamo „slobodu da uzmemo delove koje nas zanimaju i ostavimo ostalo“.

Kao što smo pisali u jednom od prethodnih brojeva časopisa *Situacionistička internacionala*, „tehničari jezika nikada neće razumeti ništa osim jezika *tehnik* (...) komunikacija se oduvek mogla naći samo u zajedničkim akcijama.“⁶ Ta debata pati od još jedne slabosti svojstvene

⁵ Koji se u tekstu ne spominju eksplicitno; verovatno odgovor na kritike zbog pasusa u kojima se govori o „staroj poeziji“ i njenim „konzervatorima“ („All the King's Men“, pri kraju teksta, pasusi koji počinju sa „Poezija sve više i sve jasnije postaje prazno mesto, antimaterija potrošačkog društva...“ i „Ne smemo ostaviti neraščišćenom ulogu 'konzervatora' stare poezije...“).

⁶ „Communication prioritaire“, *Internationale situationniste* n° 7, april 1962. Videti prevod, „Prioritetna komunikacija“, <http://anarhija-blok45.net/zen.com> ili <http://anarhisticka-biblioteka.net/library/situacionisticka-internacionala-prioritetna-komunikacija>.

hovich funkcija zabavljača i savetnika u službi moći, nismo smatrali da je neophodno tražiti neke suptilnije korelacije.

Da bismo ostali u srcu ovde razmatranog problema – jezika i komunikacije – bolje je ograničiti se na najopštije pitanje: zašto nisu bili u stanju da pročitaju naš tekst? Mislim da ta nemoć izvire iz sklonosti da se na specijalistički način pristupi tekstu koji odbacuje upravo takav, specijalistički pristup.

Iz te specijalizacije, koja svojim misaonim metodom i samim ograničenjima svog znanja, savršeno predstavlja učesnike u debati, izviru sve greške u razumevanju detalja. Na primer, ako je nekome paradoksalna ideja da se revoluciju mora „izvesti mimo svake vlasti“, političke ili lingvističke, onda je jasno da on vidi naopako i stvarni svet i stvarnu misao u tom svetu. Slično tome, da bi se u našem tekstu otkrila rešenost za prethodnim i autoritarnim određivanjem „kojoj vrsta reči i kojoj igri ideja (...) treba dopustiti da postoje“, on se mora gledati u izokrenutom ogledalu neke specijalizacije: u ogledalu jednostrane kulturne edukacije, monopola nad emisijom kulturnih dobara. I opet, slično tome, raspravlja se o modalitetima u kojima zahtevamo da se „opisuje“ autentično iskustvo, iako nikada nismo pridavali nikakav značaj opisivanju života već, naprotiv, samo tome da se on promeni!

Spekulacije o broju situacionista takođe mi izgledaju nebitne. Mislim da situacionista, do sada, još nije bilo sedamdeset, kao što znam i da smo imali mnogo više od tri isključenja. Međutim, izgleda da kvalitativni nivo na kojem su, tokom istorije, male grupe postavljale određena pitanja ne dopušta numeričko poređenje tih grupa s *prividnom* težinom milionskog članstva T. U. C. (Trade Union Congress) ili čak sa hiljadama univerzitetskih profesora iz zapadne Evrope.

Samo se sa isključivo specijalističkog stanovišta ovom tekstu može zameriti kako najpre govori o jeziku, „da bi se onda prilično brzo udaljio od njega“. Zapravo smo do samog kraja o problemu jezika govorili s jedinog stanovišta s kojeg se jezik može shvatiti: sa stanovišta društveno-kulturne celine. Da smo, umesto toga, ostali na pitanju „jezičkog autoriteta“, tek onda bismo se udaljili od stvarnosti našeg predmeta.

takav ne može razdvojiti od revolucionarnih trenutaka istorije i od istorije ličnog života?

Čelični stisak kojim vlast drži jezik može se uporediti sa onim kojim drži i totalitet. Samo jezik lišen svakog neposrednog dodira s totalitetom može poslužiti kao osnova za informacije. Informacija je poezija vlasti, antipoezija zakona i poretka, posredovano krivotvorenje postojećeg. I obratno, poeziju bi trebalo shvatiti kao neposrednu komunikaciju unutar stvarnosti i njenu stvarnu promenu. Ona nije ništa drugo do oslobođeni jezik, koji je povratio svoje bogatstvo. Pošto je raskrstio s rigidnim značenjima, prigrlio je reči, muziku, kriku, gestove, slikarstvo, matematiku, činjenice. Poezija, dakle, zavisi od bogatstva života i od mogućnosti njegove *promene* na datom nivou društveno-ekonomskih odnosa. Nepotrebno je naglašavati da je odnos između poezije i njene materijalne baze interaktivan i da se ne svodi na jednosmernu subordinaciju.

Ponovno otkrivanje poezije može se odvijati uporedno s ponovnim izmišljanjem revolucije, o čemu svedoče neke faze meksičke, kubanske i kongoanske revolucije. Ali, nezavisno od revolucionarnih perioda u kojima se mase preobražavaju u pesnike na delu, reklo bi se da su manje grupe koje se upuštaju u poetske avanture jedina mesta gde se može otkriti totalitet revolucije, kao još neostvarena, ali bliska mogućnost, slično senci neke odsutne osobe. Zato je ono što ovde nazivamo poetskom avanturom uvek hirovito i opasno, u svakom slučaju, *nikad izvesno* (šta više, to je skup ponašanja koja su u datoj epohi *skoro neostvariva*). Jedino što sa sigurnošću možemo reći jeste da lažna, zvanično priznata i dopuštena poezija ne predstavlja poetsku avanturu ove epohe. Ako je nadrealizam, u vreme kada je napadao represivni poredak kulture i svakodnevice, prikladno definisao svoj arsenal oružja kao „poeziju, po potrebi lišenu pesama“, situacionističkoj internacionali je danas potrebna poezija koja će *morati* da bude lišena pesama. Sve što smo rekli o poeziji nipošto ne važi za retardirane reakcionare koji se bave nekakvom neoversifikacijom, makar u okviru nekih novijih modernističkih formalizama. Minimalni zahtevi programa za ostvarenje poezije podrazumevaju istovremeno i nerazlučivo stvaranje događaja i njihovog jezika.

Svi zatvoreni jezici – neformalnih grupa mladih; današnje avangarde, koja nastoji da ga razvije za internu upotrebu, u periodu potrage i vlastitog definisanja; jezici prethodnih epoha, prenošeni u obliku objektivne poetske produkcije, kao „trobar clus“ ili „dolce stil nuovo“³ – nastojali su da, s manje ili više uspeha, ostvare neposrednu, transparentnu komunikaciju, uzajamno prepoznavanje i saglasnost. Ali, slični pokušaji su ostali ograničeni na manje, uglavnom izolovane grupe. Događaji koje su one mogle da stvore, svetkovine koje su priređivale za svoju dušu, morale su po prirodi stvari ostati svedene na veoma uske okvire. Jedan od zadataka revolucije biće udruživanje takvih sovjeta ili *saveta za komunikaciju*, kako bi se svugde ostvarila neposredna komunikacija, koja neće imati potrebe za protivničkom komunikacionom mrežom (to jest, za jezikom vlasti) i tako biti u stanju da svet preobražava po svojoj želji.

Nije reč o tome da se poezija stavi u službu revolucije, već da se revolucija stavi u službu poezije. Jedino tako revolucija neće izdati sopstveni projekat. Nećemo ponoviti grešku nadrealista stavljajući se u službu revolucije u času kada ove više nema. Vezujući se za uspomenu na delimično izvedenu i brzo dokrajčenu revoluciju, nadrealizam se ubrzo izmetnuo u reformizam vladajućeg spektakla, kritiku nekih njegovih formi, koja se razvijala u okviru vladajuće organizacije samog spektakla. Nadrealisti su izgleda prevideli činjenicu da svako interno poboljšanje i modernizaciju spektakla, vlast prevodi na sopstveni kodirani jezik, za koji jedino ona poseduje šifru.

Svaka revolucija se rađa kroz poeziju i isprva se stvara s poetskom žestinom. To je fenomen koji su prevideli i nastavljaju da previđaju teoretičari revolucije (on se i ne može razumeti ako ostajemo pri starom shvatanju revolucije ili poezije), ali njega veoma dobro oseća većina kontrarevolucionara. Poezija im zadaje strah; kad god se pojavi, oni nastoje da je se otarase svim mogućim egzorcizmima, od autodafea, do bavljenja pûkim stilom. Prava poezija, koja „pred sobom ima svo vreme ovog sveta“, nastoji da celinu tog sveta i celu budućnost preuredi u skla-

³ *Trobar clus*: trubadurske pesme; *dolce stil nuovo*: italijanska poetska škola iz XIII veka. (Prim. MM)

Neka razjašnjenja u vezi s tekstom „Svi kraljevi ljudi“

Diskusija koja je usledila u martovskom broju časopisa *Tamesis* (London, 1964), o stavovima situacionističkog pokreta iz teksta „Svi kraljevi ljudi“, bila je donekle konfuzna; ne može se reći da je dovela do nečeg značajnog, bilo u pogledu pozitivnog razumevanja tih teza ili njihovog eventualnog odbacivanja.

Nema sumnje da je, pre prvih reakcija na ono što remeti miran san jedne epohe, stav koji preovlađuje među intelektualcima, kao najlakši i najrašireniji, ćutanje, koje se obično pravda činjenicom da oni zapravo i nisu čuli za ta pitanja, jer još nisu postala javna. U svakom slučaju, moramo uvažiti dobru volju onih koji su se uopšte potrudili da u ovom trenutku komentarišu ili kritikuju naše stavove, i koji su tako istovremeno preuzeli rizik pogrešnog tumačenja. Ali, na glavne razloge za te greške treba i ukazati.

Mogle bi se ispraviti razne nepreciznosti iz rasprave objavljene u *Tamesisu*, uprkos vrlo istančanim razmatranjima određenih detalja: kao što je, na primer, potraga za preciznim značenjem lika Hamptija Dampcija. Ja sam jedan od autora tog teksta (drugi je Raul Vanegem). Mislim da mogu reći da nismo nastojali da Hamptiju Dampciju pridamo neko specifično simboličko značenje. Pošto smo citirali prosvetljujuću frazu Luisa Kerola o *gazdama* jezika,⁴ ceo članak smo stavili ispod stihova pesme, koja je već poslužila kao naslov za film Roberta Rosena (Robert Rossen, *All the King's Men*, 1949), u Francuskoj preveden kao *Les Fous du roi* (Sve dvorske lude). Pošto smo u isto vreme ukazali na budalaštine nekih „informatičkih“ teoretičara, kao poseban aspekt nji-

⁴ „All the King's Men“, drugi pasus.

način. To je, u isto vreme, manifest i primer onoga što manifest nastoji da postigne. On se mora prihvatiti ili u vlastitim okvirima ili nikako.“ — Profesor Bolton

L'Algérie et l'écriture.

« L'écriture est précisément ce compromis entre une liberté et un souvenir, elle est cette liberté souvenante qui n'est liberté que dans le geste du choix, mais déjà plus dans sa durée. Je puis sans doute aujourd'hui me choisir telle ou telle écriture, et dans ce geste affirmer ma liberté, prétendre à une fraîcheur ou à une tradition ; je ne puis déjà plus la développer dans une durée sans devenir peu à peu prisonnier des mots d'autrui et même de mes propres mots. »

Roland Barthes. *Le degré zéro de l'écriture*.

30

Ilustracija i citat sa str. 30, SI br. 8
(druga strana teksta „All the King's Men“)

Alžir i pismo

„Pisanje je upravo taj kompromis između slobode i sećanja, to je ona sloboda koja se seća i koja je to samo u činu izbora, ali ne toliko i tokom trajanja. Istina, danas mogu izabrati ovaj ili onaj način pisanja, i tako potvrdivši svoju slobodu, težiti svežini ili nekoj tradiciji; ali, to je nemoguće razvijati tokom trajanja, a da postepeno ne postanem zatočenik nečijih reči ili čak vlastitih.“

Rolan Bart, *Nulti stepen pisma* (Roland Barthes, *Le Degré zéro de l'écriture*, Éditions du Seuil, 1953, str. 13). Naslov iznad citata potiče od redakcije SI, a na fotografiji se vidi automobil išaran parolama FLN (Front de Libération Nationale), koji prolazi pored kamiona s francuskim trupama.

du sa svojim potrebama. Dok traje, ona ne zna za bilo kakve kompromise i ponovo vraća u igru neizmirene istorijske račune. Furije i Pančo Vilja, Lotreamon i *dinamiterosi* iz Asturije (čiji potomci danas smišljaju nove forme štrajka), mornari iz Kronštata ili Kila, kao i svi oni koji se širom sveta, s nama ili bez nas, pripremaju za pokretanje dugotrajne revolucije, istovremeno su i vesnici nove poezije.

Poezija sve više i sve jasnije postaje prazno mesto, antimaterija potrošačkog društva, pošto sama nije potrošačka materija (u skladu s modernom definicijom potrošačkog predmeta, koji ima odgovarajuću vrednost za pasivnu masu izolovanih potrošača). Poezija ništa ne znači kada je citiramo, ona se mora *divertirati* (détournement; skretanje, diverzija) kako bi ponovo bila vraćena u igru. Izučavanje stare poezije nije ništa drugo do univerzitetska disciplina koja dobro odslikava funkciju univerzitetskih institucija. Istorija poezije time postaje samo bekstvo od poezije istorije – pri čemu ne mislimo na spektakularnu istoriju vladalaca, već na istoriju svakodnevnog života i njeno moguće proširenje na istoriju i ostvarenje svakog pojedinačnog života.

Ne smemo ostaviti neraščišćenom ulogu „konzervatora“ stare poezije, koji rade na njenom širenju isto kao što država, iz sasvim drugih razloga, radi na iskorenjivanju nepismenosti. Ti ljudi su samo posebna vrsta muzejskih konzervatora. Normalno je da se širom sveta čuva ogromna količina poezije, ali nigde ne postoje mesta, prilike i ljudi koji bi je oživeli, preneli drugima i iskoristili je. Priznajemo da bi se to moglo izvesti jedino *divertiranjem*, pošto je razumevanje drevne poezije otežano, bilo usled gubitka starih ili sticanja novih saznanja, bilo što se prilikom svakog njenog ponovnog otkrivanja ona smešta u kontekst događaja koji joj pridaju sasvim novo značenje. U svakom slučaju, tamo gde je poezija moguća, ne bi se trebalo baviti restauracijom starih poetskih promašaja (pošto su ti ostaci poetske istorije okrenuti naglavačke, pretvoreni u uspehe i pesničke spomenike). Takva situacija, sasvim prirodno, zahteva komunikaciju i priliku da trijumfuje *sopstvenom poezijom*.

Dok poetska arheologija na gramofonskim pločama objavljuje izbor iz stare poezije, koju će za novu vrstu nepismenih slušalaca, proizvo-

da modernog spektakla, recitovati specijalisti, informatičari su se poduhvatili zadatka da nas liše svih „prekomernosti“ slobode, kako bi se ubuduće *prenosila samo naređenja*. Teoretičari automatizacije otvoreno nastoje da proizvedu automatsko mišljenje, fiksiranjem ili eliminiranjem svih promenljivih veličina u životu i jeziku. Pri tom neprestano zapadaju u neprilike! Mašine za prevođenje, na primer, koje omogućavaju planetarnu standardizaciju informacija, kao i informatičku reviziju prethodnih kultura, postaju žrtve vlastitog programiranja, koje nije u stanju da izađe na kraj s novim značenjem neke reči ili s njenom starom dijalektičkom ambivalentnošću. Zato vitalnost jezika – koja prati svaki napredak na teoretskom planu („Ideje se menjaju, a s njima i značenje reči“) – biva prognana iz mehaničkog polja zvaničnih informacija. Ali, to istovremeno znači da se slobodna misao može organizovati u tajnosti, kako bi se zaštitila od informatičkih policijskih tehnologija. Isto važi i za potragu za jednoznačnim signalima i trenutnu binarnu klasifikaciju, koja je očigledno povezana sa strukturom postojeće vlasti. Čak i u svojim najsumanutijim formulacijama, teoretičari informacija su samo nezgrapni vesnici patenata za budućnost, za koje su se opredelili, istih onih koje oblikuju i dominantne sile sadašnjeg društva: patenata za jačanje kibernetičke države. Oni su vazali gospodara tehnokratskog feudalizma, koji se upravo uspostavlja. U njihovim lakrdijama nema ničeg naivnog; oni su dvorske lude.

Izbor između informatike i poezije nema nikakve veze s poezijom prošlih vremena, isto kao što se nijedna varijanta klasičnog revolucionarnog pokreta ne može smatrati realnom alternativom vladajućoj organizaciji života. Takvo razmišljanje navodi nas da objavimo potpuno ukidanje poezije u njenim starim formama (u kojima se proizvodila i konzumirala) i najavimo njen povratak u neočekivanim i operativnim formama. Od naše epohe se više ne očekuje da *piše poetske zadatke*, već da počne da ih izvršava.

SI br. 8, 1963.

„Svi kraljevi ljudi“: odgovor kritičarima

Prolog

Odlomak iz teksta (pregleda zbivanja) „Les mois les plus longs (Najduži meseci)“, *Internationale situationniste* br. 9, avgust 1964:

Posle objavljivanja teksta „All the King's Men“, u engleskom časopisu *Tamesis* (mart 1964), u prevodu Dejvida Arnota (David Arnott), dvojica profesora sa Univerziteta u Redingu izneli su u istom broju svoje komentare o njemu, na jasno različitim nivoima nerazumevanja.

„... ti ljudi, koji u nekim svojim ispoljavanjima, izgledaju više kao anarhisti iz devetnaestog veka. Mislim da ih ima oko sedamdeset i da su se raširili u preko trideset zemalja. Troje članova je već bilo isključeno, zbog devijacija u stavovima ili iz drugih razloga... I to bi, sa određenog stanovišta, moglo biti ono najoriginalnije, naime, da se revolucija mora izvesti mimo vlasti (ne samo vlasti jezičkih autoriteta i eksperata već i bez autoriteta vlade – dakle, praktično bez bilo kakve političke organizacije). Na osnovu toga se može reći da je taj pamflet osmišljen na potpuno anarhistički način.“ — Profesor Lukas (Lucas)

„Ali, fraza *ono što je dopušteno* podrazumeva da postoji neko ko dopušta, a autor očigledno želi da odbaci čak i taj centar vlasti. I to je razlog zašto je autor anarhističan, na način koji, koliko je meni poznato, nije odavno bio formulisan... Da li taj gospodin pokušava da teleskopski sažme marksističko viđenje društvene revolucije, tako što svesno uvodi narednu fazu u sadašnjost, tako što pokušava da poeziju opet učini korisnom, recimo, iz perspektive dvadeset prvog veka? Rekao bih da je tako... Članak razvija ceo niz argumenata, ali samo na površan